

מדינת ישראל

משרד האוצר - אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון

מקומו של סוכן הביטוח במאבק בהלבנת הון

בשנת 2000 הכליל ארגון FATF (אירגון בינלאומי למלחמה בהלבנת הון) את מדינת ישראל ברשימת המדינות החסרות מערכת חקיקה ואכיפה הולמת למאבק בהלבנת הון (להלן - "הרשימה השחורה"). כדי לתרום לקידום נושא בינלאומי חשוב זה, ובמטרה להסיר את שמה של מדינת ישראל מהרשימה השחורה, נחקק החוק לאיסור הלבנת הון התש"ס - 2000, והוקמה הרשות למלחמה בהלבנת הון. על הרשות הוטל להקים מאגר מידע, הכולל דיווחים של מוסדות פיננסיים בארץ, אשר באמצעותם ניתן לבצע הלבנת הון. חברות ביטוח וסוכני ביטוח נכללים בין הגורמים הפיננסיים שעליהם מטיל החוק חובות זיהוי ודיווח למאגר המידע, וכן חובות רישום ושמירה של פעולות.

לצורך החלת חובות הזיהוי, הדיווח, הרישום והשמירה כאמור, נחקק צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של מבטח וסוכן ביטוח), התשס"ב - 2001, המטיל חובות שונות על חברות ביטוח וסוכני ביטוח¹.

לאור חשיבות הנושא ותפקידו המשמעותי של סוכן הביטוח במסגרת המאבק בהלבנת הון, מצאתי לנכון לפנות אליך, על מנת לפרוס בפניך את המידע הרלבנטי.

❖ הלבנת הון – מהי ?

הלבנת הון הינה ביצוע פעולה ברכוש שמקורו בפשיעה, במטרה להסתיר או להסוות את מקורו של הרכוש, את זהות בעלי הזכויות בו או את מיקומו, ולהטמיעו ברכוש לגיטימי על מנת שניתן יהיה לעשות בו שימוש חוזר. להלבנת הון שלבים רבים, החל מעבירת המקור (העבירה שבאמצעותה הופק ההון), דרך פעולות ההלבנה עצמן השזורות לאורך "שרשרת ההלבנה", וכלה בשימושים החוזרים שנעשים בהון לאחר שהולבן².

ככל שהפשע העולמי גדל יש חשיבות רבה יותר בהגברת סמכויות רשויות האכיפה והפיקוח, כנגד הנהנים מפעילות זו, במטרה למנוע ולצמצם את אפשרויות הפעולה שלהם. גופים פיננסיים, לרבות חברות ביטוח, הפכו בעולם למקור עיקרי להלבנת הון הודות לשירותים המגוונים וכלי ההשקעה שבאמצעותם ניתן להסתיר את מקור ההכנסה.

¹ הצו מופיע באתר

² ראה בנוסף את אתר הרשות לאיסור הלבנת הון www.impa.justice.gov.il

❖ **צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי דיווח וניהול רישומים של מבטח וסוכן ביטוח), התשס"ב - 2001 (להלן – הצו)**

ביום 17.2.2002 נכנס לתוקף צו איסור הלבנת הון המטיל חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים על חברות ביטוח ועל סוכני ביטוח. בהתאם לצו חלות על סוכני הביטוח חובות דיווח לרשות לאיסור הלבנת הון על המקרים המפורטים בצו וכן חובה לשמור את מסמכי הפעולה עליה דיווחו לרשות. על חברות הביטוח חלות חובות נוספות כמפורט בצו (זיהוי לקוחות, אימות מסמכים, שמירת נתונים ומסמכים ועוד).

הצו חל רק על תוכניות ביטוח חיים שיש בהן מרכיב חיסכון. הצו אינו חל על תוכניות ביטוח חיים – סיכון בלבד ועל תכנית ביטוח שאושרה לפי תקנה 42(1) עד (4) לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964.

❖ **חובות הדיווח החלות על סוכן ביטוח לפי צו איסור הלבנת הון**

1. סוכן ביטוח ידווח **לחברת הביטוח** שהיא צד לחוזה ביטוח החיים על פעולה של תשלום דמי ביטוח במזומנים או בהמחאות נוסעים לפי חוזה ביטוח החיים, בסכום שווה ערך ל-100,000 שקלים חדשים לפחות (ראה סעיף 6א' בצו). בהתאם לצו, חברת ביטוח מחויבת לדווח לרשות על פעולה זו שדווחה לה על-ידי סוכן הביטוח.

2. בנוסף, סוכן ביטוח מחויב לדווח **לרשות לאיסור הלבנת הון** על כל פעולה מכוח חוזה ביטוח חיים שלאור המידע המצוי ברשותו נחזית בעיניו כבלתי רגילה³, ובכלל זה פעולה שנראה כי מטרתה לעקוף את חובות הדיווח שנקבעו בצו (ראה פירוט בנספח), אך ללא צורך בהצגת שאלות ובירור עובדות אל מול מקבל השירות ומבצע הפעולה. לעניין זה ראה סעיף 6ג' בצו.

יודגש כי בדיווח על פעולה בלתי רגילה כאמור בסעיף 2 לעיל, אסור לסוכן הביטוח לגלות את עובדת קיומו או אי קיומו של הדיווח ולא לאפשר עיון במסמכים המעידים על דיווח כאמור, אלא למפקח על הביטוח, לרשות או על פי צו בית משפט.

³ דיווח על פעולה בלתי רגילה ייערך בקובץ Html קבוע מראש או, בהסכמת ראש הרשות, שניתנה מראש ובכתב, במבנה מסוג אחר; לדיווח יצורפו מסמכים לפי הענין; הדיווח יכלול פירוט סיבת הדיווח, לרבות תיאור הפעולה שבשלה דווח, על נסיבותיה, ובתוך כך הגורמים הקשורים לסיבת הדיווח, אם הם ידועים לסוכן. דיווח על פעולה בלתי רגילה יועבר לרשות המוסמכת סמוך, ככל האפשר בנסיבות הענין, לאחר עשיית הפעולה או רישומה, לפי הענין; בנוסף, יש להדגיש כי דיווח על פעולה רגילה אינו פוטר מדיווח על פעולה רגילה. לפרטים נוספים ניתן לפנות למר עוז ברקו האחראי על איסוף המידע ברשות לאיסור הלבנת הון, טל: 03-6972358.

❖ דוגמאות לפעולות בלתי רגילות⁴ (סעיף 6'ג' בצו)

1. כל פעולה שנראה כי מטרתה לעקוף את חובת הדיווח על פעולה רגילה, לרבות באמצעות פיצול הסכומים החייבים בדיווח⁵ (חובת הדיווח על פעולות רגילות מפורטות בנספח, בנוסף ראה סעיף 6'ב' לצו).
2. בקשה לעסקה שונה מהעסקאות הסטנדרטיות שבדרך כלל מבוצעות על ידי אותו בעל פוליסה.
3. פניה על ידי מתווך או סוכן ממקום (מדינה) שאינו מפקח או מפקח באופן רשמי או מקום שהוא מקור לפשעים.
4. כל חוסר באינפורמציה או איחור בהספקת אינפורמציה לצרכי השלמת אימות פרטי הלקוח.
5. כל עסקה שמעורב בה גורם שאינו ידוע.
6. כל סיום מוקדם של עסקה הכרוך בהפסד, או תשלום במזומנים או בצ'ק לצד ג'.
7. העברת התגמולים לגורם שלישי שאינו קשור לפוליסה.
8. רכישת פוליסה בסכום גבוה על ידי בעל פוליסה שבדרך כלל מבצע עסקאות בסכומים נמוכים יותר.
9. ניסיון להשתמש בצ'ק של צד ג' לרכישת פוליסה מוצעת.
10. כאשר לקוח אינו מתעניין בתוכן הפוליסה אלא בעיקר בסיום המוקדם של החוזה.
11. ניסיון להשתמש במזומנים כדי להשלים עסקה, כאשר סוג זה של עסקאות מבוצע באופן נורמאלי בצ'ק או אמצעי תשלום אחר.
12. בקשה לקשירת חוזה בסכום גבוה באמצעות מטבע זר.
13. כאשר הלקוח מסרב לספק אינפורמציה להשלמת הפוליסה, מספק אינפורמציה מינימאלית או מספק אינפורמציה שקשה לאמתה.
14. כאשר יש ללקוח פוליסות אצל מספר חברות ביטוח באופן שנראה בלתי רגיל.
15. רכישת פוליסה בסכום השונה משמעותית מאמצעיו הכספיים הגלויים של הלקוח.
16. רכישת הרבה פוליסות עם טווח קצר לפדיון, תוך יצירת יכולת להעברת הכספים הנובעים מהם לצד ג'.
17. בקשה ללוות את הערך המקסימאלי האפשרי, מייד לאחר הפקדת הכספים.
18. בקשה לפוליסה ע"י לקוח פוטנציאלי ממקום מרוחק שאפשר להתקשר בו בפוליסה דומה.

⁴ דוגמאות אלה נלקחו מתוך מדריך ה-IAIS ואינן מהוות רשימה סגורה.

⁵ תשומת ליבך כי לפי סעיף 3(ב) לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס 2000 - "העושה פעולה ברכוש או המוסר מידע כוזב, במטרה שלא יהיה דיווח לפי סעיף 7 או כדי שלא לדווח לפי סעיף 9, או כדי לגרום לדיווח בלתי נכון, לפי הסעיפים האמורים, דינו - העונש הקבוע בסעיף קטן (א); לענין סעיף זה, "מסירת מידע כוזב" - לרבות אי מסירת עדכון של פרט החייב בדיווח".

❖ שמירת מסמכים

על סוכן הביטוח לשמור את מסמך ההוראה לביצוע הפעולה שעליו דיווח **לרשות** לתקופה של שבע שנים לפחות מתום השנה שבה בוצעה הפעולה.

האמור במסמך זה הינו להמחשה בלבד. הנוסח המחייב מצוי בצו .

בשאלות נוספות ניתן לפנות לגבי מגי בראום בטלפון : 02-5317348, בפקס : 02-6521857 או בדואר אלקטרוני [.magie@mof.gov.il](mailto:magie@mof.gov.il)

אייל בן-שלוש
המפקח על הביטוח

נספח: חובות הדיווח על פעולות רגילות, החלות על חברות ביטוח

- על חברת ביטוח לדווח לרשות לאיסור הלבנת הון על פעולות בחוזי ביטוח חיים כמפורט להלן:
- (1) פעולה של תשלום דמי ביטוח לפי חוזה ביטוח חיים שדווחה לה על-ידי סוכן הביטוח;
  - (2) פעולה של תשלום דמי ביטוח לפי חוזה ביטוח חיים, בסכום שווה ערך ל-100,000 שקלים חדשים לפחות;
  - (3) סך כל דמי הביטוח ששולמו לחברת הביטוח מתחילת השנה, לפי כל חוזי ביטוח חיים של המבוטח אצל חברת הביטוח, עלה על סכום שווה ערך ל-500,000 שקלים חדשים;
  - (4) פעולה של קבלת תגמולי ביטוח שמקורם בהפרשות לחסכון, לפי חוזה ביטוח חיים, בסכום שווה ערך ל-1,000,000 שקלים חדשים לפחות, המועבר לפי הוראה לחברת הביטוח אל מחוץ לישראל;
  - (5) פעולה של קבלת תגמולי ביטוח שמקורם בהפרשות לחסכון לפי חוזה ביטוח חיים במזומנים או בשיק שאינו למוטב בלבד, בסכום שווה ערך ל-200,000 שקלים חדשים לפחות;
  - (6) פעולה של קבלת תגמולי ביטוח לפי חוזה ביטוח חיים בידי מוטב למקרה חיים בסכום שווה ערך ל-1,000,000 שקלים חדשים לפחות, כאשר חשבון העו"ש לזיכוי שנמסר לחברת הביטוח אינו על שם המוטב למקרה חיים;
  - (7) פעולה של קבלת תגמולי ביטוח לפי חוזה ביטוח חיים בידי מוטב למקרה חיים שאינו המבוטח ואינו מוטב קרוב, בסכום שווה ערך ל-200,000 שקלים חדשים לפחות;
  - (8) פעולה של קבלת תגמולי ביטוח לפי חוזה ביטוח חיים בידי מוטב למקרה חיים שהוא מוטב קרוב, בסכום שווה ערך ל-1,000,000 שקלים חדשים לפחות;
  - (9) פעולה של קבלת תגמולי ביטוח שמקורם בהפרשות לחסכון לפי חוזה ביטוח חיים בידי מוטב למקרה מוות, בסכום שווה ערך ל-1,000,000 שקלים חדשים לפחות;
  - (10) פעולה של קבלת תגמולי ביטוח שמקורם בהפרשות לחסכון לפי חוזה ביטוח חיים שלא דווחה לפי פסקאות (4) עד (9), בסכום שווה ערך ל-1,000,000 שקלים חדשים לפחות;
  - (11) סך כל תגמולי הביטוח שמקורם בהפרשות לחסכון ששולמו במצטבר מתחילת השנה, למעט אם שולמו בפעולה בודדת, מכוח כל חוזי ביטוח חיים של מבוטח אצל חברת הביטוח, עלה על סכום של 1,000,000 שקלים חדשים;
  - (12) קבלת הלוואה בידי מבוטח כנגד שיעבוד חוזה ביטוח חיים בסכום שווה ערך ל-1,000,000 שקלים חדשים לפחות.